

Lausunto

09.01.2026

Asia: VN/36276/2025

Lausuntopyyntö mikroyrittäjien rahoituksesta sekä yritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdoksista

Mikroyrittäjien rahoituksen saatavuuden parantaminen

1.

Lausunnonantaja TUUMA27 on maaseutupoliittisen kokonaisohjelman 2021–2027 ja maaseutupolitiikan neuvoston MANE:n tehtävien toteuttamista tukeva verkostohanke, joka keskittyy erityisesti osaavan työvoiman, maaseudun palvelurakenteiden ja uudistuvan yrittäjyyden sekä aluetalouden näkökulmiin. TUUMA27-verkostohanketta toteuttaa Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti.

Eri yritystukimuodot ja rahoitukset vaativat, että yrityksellä on muuta omarahoitusta esim. pankista saatu laina. Tämän muun rahoituksen saatavuudessa on haasteita eli pankista ei myönnetä lainaa, kun ei ole vakuuksia tai kun olemassa olevaa omaisuus ei riitä (arvo arvioidaan matalaksi). Koska julkiset rahoitukset ovat riippuvaisia tästä muusta rahoituksesta, niin päätösten saaminen venyy, kun odotetaan asioiden edistymistä vuorotellen puolin ja toisin.

Pankkien lainarahoituksen vaikutuksia on tarkasteltu selvityksessä, joka julkaistiin vuonna 2025 MMM:n julkaisusarjassa: 'Maaseudun pankkikonttoriverkko ja yritysten toimintaedellytykset - Yritysten lainansaanti ja liiketoiminnan kehitys pankkikonttorien määrän vähentyessä' (<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-717-4>). Siinä todetaan muun muassa, että "Riittävä lainarahoituksen saatavuus on avainasemassa toimivan aluetalouden ja menestyvän elinkeinonharjoittamisen kannalta." Tarkastelussa on huomioitu vaikutukset yritysten liiketoimintaan (mikrohenkilöyritykset, mikro-osakeyhtiöt, pk-yritykset) ja omistajanvaihdoksiin.

Lainansaantiin liittyvät ongelmat ovat korostuneet viime aikoina erityisesti maaseutualueilla, mihin osaltaan voi vaikuttaa se, että paikallisen tason toimintaympäristön tuntemus pankkiverkoston harvenemisen seurauksena on heikentynyt.

On muistettava, että maaseudulla sijaitsee 29 % mikroyrityksistä (maaseutuindikaattorit, v. 2023), ja niillä on merkittävä rooli paikallistaloudessa sekä aluetaloudellisia vaikutuksia sekä suoraan että välillisesti laajemmallekin alueelle.

2.

Rahoitusehtojen ja erilaisten rahoitusmuotojen moninaisuus sekä pirstaleisuus on vaikeasti hahmotettava ja haltuun otettava. Yritysten on haastavaa tietää ja selvittää esimerkiksi, että mitä rahoitusmahdollisuuksia on yritystoiminnan eri vaiheiden kehittämiseen (esim. skaalaaminen, idean jalostaminen) sekä mistä kysyä neuvoa juuri oman yritystoiminnan edistämisen näkökulmasta (asiat voivat olla hyvin spesifejä).

3.

Yhtiömuodon aiheuttamat rajoitukset rahoituksen saatavuuteen. Liiketoimintaa tekevät yhdistykset usein tippuvat yritysrahoituksen (ml. yrityshankerahoitus) ulkopuolelle toimintamuotonsa vuoksi ja sen vuoksi yhteisölähtöiselle yrittäjyydelle pitäisi kehittää omia rahoitusmuotoja, jotka soveltuvat liiketoimintaa tekeville yhdistyksille. TUUMA-verkoston tuottama aloite 'Yhteisölähtöisten yhteiskunnallisten yritysten toimintaedellytysten parantaminen maaseudulla' (<https://www.helsinki.fi/assets/drupal/2024-04/YYY-aloite.pdf>) osoittaa, että yhdistykset jäävät nykyisten rahoitusinstrumenttien ulkopuolelle. Aloite esittää konkreettisia ratkaisuja tilanteen korjaamiseksi.

4.

Rahoitukseen liittyy tällä hetkellä vahvasti kansainvälistymisen ja kasvun painottuminen. Kansainvälistymisessä olisi muistettava myös se, että se ei ole vain vientiä vaan myös kotimarkkinalla tehtävää kansainvälisille asiakkaille suunnattua palvelua tai tuotteita. Kasvun ohella olennaista mikroyritysten osalta on se, että yritystoiminta on kannattavaa ja sillä on vaikutusta paikallisilla tai kansallisilla markkinoilla. Kasvun tavoitteissa onkin hyvä kiinnittää huomiota siihen, että mitä sillä tarkoitetaan ja millä aikavälillä sitä tavoitellaan. Lähtökohtana pitää olla kannattava yritystoiminta ja positiivista tulosta voi olla myös yritystoiminnan aluetaloudelliset ja muut vaikutukset paikallistalouteen eri puolilla Suomea.

5.

-

Kysymys 2. Mitä kehittämis ehdotuksia Teillä on mikroyrittäjien rahoituksen saatavuuden parantamiseen, kun kyse on valtiovallan vastuulla olevasta yrittäjyyden edistämisestä mikroyrittäjyyden kentässä, kuten toimintaympäristö, politiikkatoimet ja vastaava? Valtiovallan vastuulla olevilla rahoitusjärjestelmillä tarkoitetaan julkisia rahoituspalveluita ja -instrumentteja, joita valtio tarjoaa tai tukee mikroyrittäjien liiketoiminnan rahoittamiseksi. Näihin kuuluvat esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla olevan osalta ELY-keskusten yritystukimuodot, Finnveran lainat ja takaukset, Business Finlandin rahoituspalvelut.

Pyydämme konkreettisia kehittämis ehdotuksia valtiovallan vastuulla olevan osalta mikroyritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseen perusteluineen.

Mikroyrityksille tarvitaan pienrahoitusten/-lainten sekä yksinkertaisten hakuprosessien kehittämistä. Matalan kynnyksen asiantuntijapalvelujen tarjontaa ja saatavuutta on tarpeen parantaa ja kehittää. Mikroyritysten osalta palvelujen osuvuutta, räätälöintiä ja löytämistä voidaan parantaa paikallisella palvelutarjonnalla mm. tiivistämällä työllisyysalueiden työllisyys- ja yrityspalvelujen, kuntien muun toiminnan, elinkeinoyhtiöiden ja oppilaitosten vuoropuhelua ja yhteistyötä.

Maaseudun mikroyritysten kannalta Leader-yritystukien merkitys on hyvin keskeinen. Nämä ovat myös ns. matalan kynnyksen rahoituspalveluita, vaikka niitä ei esityksen johdannossa erikseen mainittukaan.

Vientikasvupainotusten rinnalla tulisi myös lähimarkkinoille tähtäävien yritysten päästä sujuvasti rahoituksen piiriin. Maaseudun yrityksissä pääomaa tyypillisesti sitoutuu raaka-aineisiin ja varastoon, joten toimintaan ja sen kehittämiseen tarvittavaan käyttöpääomaan tarvittaisiin rahoitus- ja vakuusratkaisuja. Asia korostuu maaseudulla, missä kiinteistöille ei useinkaan lasketa merkittävää vakuusarvoa. Omarahoituksen saatavuus rajoittaa rahoitusmahdollisuuksiin tarttumista ja toiminnan kehittämistä.

Mikroyrittäjien rahoituksen saatavuutta tulisi parantaa edistämällä vaikuttavuusinvestointeja ja kehittämällä niihin soveltuvia rahoitusinstrumentteja. Erityisesti maaseudulla toimiville yhteiskunnallisesti suuntautuneille mikroyrittäjille ja yhteisöjen harjoittamalle yrittäjyydelle vaikuttavuusinvestoinnit voivat tarjota joustavan ja tarkoituksenmukaisen rahoitusmuodon, joka tunnistaa yritystoiminnan taloudellisen toiminnan ohella sen yhteiskunnallisen ja paikallisen merkityksen.

On tärkeää tunnistaa, että elinvoimainen yrittäjyys ekosysteemi rakentuu myös sellaisten yritysmuotojen varaan, jotka eivät toimi perinteisen voittoa tavoittelevan yritystoiminnan logiikalla. Yhteisölähtöinen yrittäjyys tuottaa taloudellista ja sosiaalista arvoa erityisesti alueilla, joilla markkinaehtoinen toiminta tai julkiset palvelut eivät enää ole elinkelpoisia. Yritysrahoituksen ja yrittäjyyden tukitoimien tulisi ulottua myös näihin pieniin, paikallisiin toimijoihin, jotta koko maan yrittäjyyspotentiaali voidaan hyödyntää.

TUUMA-verkoston tuottama aloite 'Yhteisölähtöisten yhteiskunnallisten yritysten toimintaedellytysten parantaminen maaseudulla' (<https://www.helsinki.fi/assets/drupal/2024-04/YYY-aloite.pdf>) esittää konkreettisia ratkaisuja siihen, miten yhdistysten nykyinen rahoitusinstrumenttien ulkopuolelle jääminen voitaisiin korjata: esim. yhteisölähtöisen yritystoiminnan starttiraha, pilotointivaiheen rahoitus sekä selkeämmät rahoituspolut yhdistysten yritystoiminnalle.

Yritysten sukupolven- ja omistajanvaihdokset liiketoiminnan jatkumisen turvaamiseksi

1.

Omistajanvaihdoksiin liittyen mikroyritysten osalta yhtenä ongelmana nousee esiin kohtaanto-ongelma eli miten luopuja ja jatkaja löytävät toisensa sekä se, että omistajanvaihdokseen liittyvä valmistautuminen aloitetaan riittävän ajoissa. Neuvonnalle ja tuelle on tarvetta. Maaseutualueilla korostuu myös se, että rahoituksen saatavuudessa on haasteita (ks. aiemmin mainittu MMM:n julkaisu v. 2025).

2.

-

3.

-

4.

-

5.

-

Kysymys 4. Mitä kehittämistarpeita on yritysten sukupolvenvaihdosten edistämisessä liiketoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi, kun kyse on valtiovallan vastuulla olevista toimista?Pyydämme konkreettisia kehittämisehdotuksia *sukupolvenvaihdosten* edistämiseen perusteluineen eri sisältöalueilta, kuten yritysrahoitus, yrityspalvelut, sääntely, verotus, yrittäjyyskasvatus, yrittäjyyskulttuuri jne.

-

Kysymys 5. Mitä kehittämistarpeita on yritysten yrityskaupalla tehtävien omistajanvaihdosten edistämisessä liiketoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi, kun kyse on valtiovallan vastuulla olevista toimista?Pyydämme konkreettisia kehittämisehdotuksia *yrityskaupalla tehtävien omistajanvaihdosten* edistämiseen perusteluineen eri sisältöalueilta, kuten yritysrahoitus, yrityspalvelut, sääntely, verotus, yrittäjyyskasvatus, yrittäjyyskulttuuri jne.

Omistajanvaihdosta lähestyvällä yrityksellä tulisi olla mahdollisuus hyödyntää palveluseteliä tms. yritystoiminnan myyntikuntoon saattamiseksi. Lisäksi oppilaitosyhteistyön tiivistäminen ja oppisopimuskoulutuksen hyödyntäminen tarjoavat keinoja jatkajan löytämisen ja omistajanvaihdokseen. Vaihdokseen tarvitaan joustavia vakuus- ja rahoitusratkaisuja. Tukikeinoja tarvitaan myös vaihdoksen jälkeen.

Omistajanvaihdosten yhteydessä on tärkeää huomioida myös vaihtoehtoiset omistajamallit, jotka voivat turvata yritystoiminnan jatkuvuuden. Sitra on nostanut henkilöstöomistajuuden yhdeksi potentiaaliseksi ratkaisuksi Suomen talouden ja työelämän rakenteellisiin haasteisiin (muistio 11.11.2025). Yrityksen toiminta voi jatkua esimerkiksi tilanteissa, joissa työntekijät ostavat

liiketoiminnan ja jatkavat sitä yhdessä, tai joissa paikallinen yhteisö ottaa lopettamassa olevan yrityksen haltuunsa. Tämä avaa mahdollisuuden vahvistaa omistajuus- ja yrittäjyyspolitiikkaa, ja siksi sen tarkastelu osana kokonaisuutta on perusteltua.

Töyli Päivi

Maaseutupolitiikan Työn ja yrittäjyyden uudet mahdollisuudet
maaseutualueilla -verkosto (TUUMA27-verkosto)